

UAKTUALNIENIE DIAGNOZY SPOŁECZNOŚCI ŁAZARSKIEJ Z GÓRNEJ I DOLNEJ CZĘŚCI DZIELNICY

ROK 2020

Centrum Inicjatyw Międzykulturowych
HORYZONTY
MCIL ŁAZANKA

Poznań 2020

Spis treści:**1. ORGANIZACJA I ROLA CIL**

Czym jest CIL ? Opis działań.

Jak zmieniła się Wasza rola jako realizatora CIL? Czy i jak ewoluowała (np. w odniesieniu do modelu OSL i poprzedniego roku)?

2. DZIAŁANIA MCIL W ROKU 2020

Co w waszych działaniach się zmieniło/ sprawdziło? jak działania zweryfikowały diagnozę z poprzedniego roku? Czy i w jakim stopniu działania odpowiadały na zdiagnozowane potrzeby? Co chcecie zmienić w kolejnym roku działalności na bazie tych doświadczeń

3. WPŁYW PANDEMII

Jak społeczności lokalne zareagowały na sytuację pandemii? Jakie działania podjęliście jako reakcję na te zmiany? Jak stan pandemii wpływa na realizację działań i jak należy się do tej sytuacji dostosować? Jak stan pandemii zmienia sposób organizowania działań i rolę CIL w społeczności lokalnej?

4. EWOLUCJA POTRZEB SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

Jakie zmiany potrzeb, możliwości i potencjałów przyniósł kolejny rok działań?

Możecie nadal odwoływać się do kategorii Ludzie, Miejsca, Akcje, by być spójnymi z poprzednią diagnozą.

5. SIECI I PARTNERSTWA.

Sieciowanie – nowe podmioty na terenie działania CIL – współpraca z nimi, z innymi CILami, z UM, z Radą Osiedla? treściwy dokument zakończony rekomendacjami co do przyszłych działań i kierunków zmian, aniżeli wnikliwa i drobiazgowa analiza potrzeb.

6. Wnioski. Podsumowanie i zaplanowanie działań na 2021 rok.

1. ORGANIZACJA I ROLA CIL

Czym jest CIL ? Opis działań

Jak zmieniła się Wasza rola jako realizatora CIL? Czy i jak ewoluowała (np. w odniesieniu do modelu OSL i poprzedniego roku)?

CIL, to program uruchomiony przez Gabinet prezydenta w 2016 roku. Na Łazarzu mamy tzw. MCIL Łazanka. Czy Mobilne Centrum Inicjatyw Lokalnych Łazanka. Odróżniamy się od innych CILi dwoma aspektami, pierwszy jest taki, że jesteśmy Centrum Mobilnym, oznacza to, że mimo iż biuro mamy w jednej z łazarskich Szkół (Gimnazjum 51 na ul. Klaudyny Potockiej 38) to działamy wszędzie, na całej dzielnicy. Kolejnym, drugim aspektem naszej wyjątkowości jest fakt, że realizatorem MCIL Łazanki jest organizacja Centrum Inicjatyw Międzykulturowych Horyzonty w skrócie CIM Horyzonty, stąd też w założeniu projekty są lokalne z elementem międzynarodowości i międzykulturowości.

2020 również działaliśmy, w nieco innej wymuszonej przez pandemię formie- nadal jednak wspieraliśmy, aktywizowaliśmy i zależało nam na integracji społeczności dzielnicy Łazarz- jak każdy CIL, działamy według tzw. modelu OSL: czyli **DIAGNOZIE** społeczności lokalnej by poznać potrzeby mieszkańców i mieszkanki Łazarza, jakie widzą oni problemy, ale też jakie mają pomysły na działania i **AKTYWIZACJI** -wiążemy i budujemy sieci powiązań partnerskich, **INTEGRACJI SPOŁECZNEJ** - która polega na tworzeniu wspólnych wartości, wzorców działania oraz **EDUKACJI** - zwłaszcza nieformalnej oraz pozaformalnej, ukierunkowanej zarówno na poszerzenie wiedzy i umiejętności członków społeczności lokalnej, jak i na pobudzanie ich aktywności i chęci przekazywania wiedzy.

Rok 2020, był bardzo wyjątkowy 14 lutego dowiedzieliśmy się, że i w tym roku zrealizujemy program MCIL Łazanki, jednak w marcu nadeszła pandemia i wszystko się skomplikowało, mieliśmy mnóstwo planów, jak zrealizować zadania, zostaliśmy zatrzymani i zamrożeni na ponad 2 miesiące, zamrożeni w strachu co dalej i czy w ogóle jest szansa na kontynuację działań na Łazarzu. Po jakimś czasie udało się ruszyć, pandemia sprawiła że społeczność lokalna mocno potrzebowała integracji, edukacji ale przede wszystkim aktywizacji, działania.

Jak zmieniła się Wasza rola jako realizatora CIL? Czy i jak ewoluowała (np. w odniesieniu do modelu OSŁ i poprzedniego roku)?

Trudno jednoznacznie odpowiedzieć na to pytanie, napewno można napisać, że rok 2020 był rokiem wyzwań, z kilku powodów, koordynację CILa przejęła osoba, która do tej pory nie miała zbyt obszernego doświadczenia w robieniu tego, dlatego od samego początku procesu składania projektu do urzędu Miasta, pomysły były nieco inne niż co roku, co wpłynęło na dynamikę działań i akcji dziejących się podczas roku 2020. Program był obszerny, zbyt ambitny, ale też nikt nie przewidział tego co się wydarzy i że wszystkich nas dotknie pandemia co znacznie wpłynie na wygląd działań. MCIL Łazanka zmienił swoją rolę, ponieważ będąc do tej pory źródłem wielu działań integracyjnych, stał się podmiotem który bardzo mocno skupił się na działaniu i edukacji. MCIL Łazanka ewoluowała pod wieloma względami, przy natłoku działań rolę koordynatorów podstawowego programu przejęli liderzy i liderki lokalne, koordynatorka delegowała i dopasowywała zadania pod zainteresowania osób. W porównaniu do zeszłego roku, zainteresowanie inicjatywami oddolnymi znaczenie wzrosło, rok 2019 to zrealizowanych ok.9 inicjatyw, w tym roku udało się ich zrealizować aż 12. Została stworzona grupa na facebooku, która miała ułatwiać komunikację- nie ułatwiła, koordynatorka inicjatyw oddolnych była bardzo pomocna, ale i dostępna niemal zawsze, inicjatywy realizowały osoby starsze, co w czasach pandemii mocno uwidoczniło mniejszą biegłość w używaniu technologii. Nastąpiła bardzo mocna współpraca z organizatorką społeczności lokalnej, była ona inicjatorką i motywatorką osób do składania wniosku na mikrogrant i stworzenie inicjatywy oddolnej. W roku 2020 MCIL Łazanka i CIM Horyzonty dołączyły do inicjatywy Długi Stół Poznań, inicjatywa ta była i jest odpowiedzią na sytuację związane z pandemią i faktem, że osoby straciły pracę, obcięto im etaty, bądź po prostu nie mają co zjeść. Nastąpiła przy okazji tej inicjatywy mocna integracja społeczności lokalnej, wystawców i wystawczynie Rynku Łazarskiego oraz miejsca pod nazwą "Gluten Tak" mieszczącego się na Głogowskiej. MCIL Łazanka stał się podmiotem niosącym pomoc, ale wzajemną. Inicjatywa działała tylko dzięki wsparciu osób, które chciały się zaangażować i poświęcić swój prywatny czas i zasoby pieniężne na benzynę.

2019 to integracja społeczna

2020 aktywizacja i edukacja nowych obszarów współdziałania.

2.DZIAŁANIA MCIL ŁAZANKA 2020

Co w waszych działaniach się zmieniło/ sprawdziło? Jak działania zweryfikowały diagnozę z poprzedniego roku? Czy i w jakim stopniu działania odpowiedziały na zdiagnozowane potrzeby? Co chcecie zmienić w kolejnym roku działalności na bazie tych doświadczeń ?

W ramach edycji Mobilnego Centrum Inicjatyw Lokalnych Łazanki 2.0 przeprowadziliśmy:

1. Działalność informacyjną i konsultacyjną łazarskiego CIL-u oraz wspierająca Nowy CIL oraz koordynacja spotkań z partnerami i mieszkańcami i facylitacja ekspercka

Wzmocnienie infrastruktury społeczności lokalnej i jej postaw prospołecznych oraz aktywizacja mieszkańców poprzez spotkania informacyjne, edukacyjne i konsultacyjne, jak i tworzenie partnerstw w rejonie działania CIL-a. Służyło to przede wszystkim tworzeniu diagnozy zasobów i potrzeb społeczności łazarskiej i projektowaniu działań zgodnych z jej wynikami. Przeprowadziliśmy wiele rozmów i konsultacji. Byliśmy też mentorem CILu Górczyn.

2. Przygotowanie i przeprowadzenie cyklu spotkań "Od pomysłu Do projektu" oraz pomoc merytoryczna dla uczestników - _gdzie mieszkańcy/nki mogli dowiedzieć się jak zrealizować swój projekt, gdzie się udać, uzyskać środki na własne inicjatywy oddolne. Zapoznali się również z podstawami pracy metodą projektu oraz zagadnień związanych z różnymi aspektami zarządzania projektem (diagnoza, promocja, finansowanie, komunikacja, marketing, ewaluacja, opracowywanie strategii i inne). Nabyte przez uczestników kompetencje przyczyniły się do stworzenia nowych inicjatyw zmieniających Łazarz. W roku 2018 powstało 9 inicjatyw, w 2019 również, a w 2020 aż 12. Uczestnicy/czki szkolenia zyskali trwałą wiedzę jak realizować swoje pomysły oraz rozwinęli prospołeczną postawę, stając się aktywnymi mieszkańcami/nkami dzielnicy. Mieli okazję do konsultowania przygotowywanych działań na poziomie składania wniosku oraz jego implementacji. Całość szkoleń była zakończona warsztatem ewaluacyjnym, który pozwolił przyjrzeć się poszczególnym aspektom

realizowania projektu, napotkanym trudnościom oraz sposobie radzenia sobie z nimi, wyciągania wniosków i dzielenia się dobrymi praktykami.

3. Inicjatywy oddolne

To był intensywny okres - nim zdążyliśmy stworzyć posta na facebooku o naborze na inicjatywy oddolne- pula została wyczerpana, wybraliśmy zespołowo 12 inicjatyw dziejących się na Łazarzu, od mieszkańców dla Mieszkańców z mieszkańcami.

→ **Leszek Dziudziel zorganizował inicjatywę dla seniorów.** “Głównym założeniem projektu było zachęcenie seniorów do wyjścia z domów i poznania nowych osób oraz aktywizacja i zaangażowanie w projekt. Projekt był realizowany w terminie od lipca 2020 do listopada 2020 roku. Na projekt składały się trzy bloki tematyczne :

Blok 1- podróże

Pierwsze spotkanie odbyło się 23 lipca 2020 r. Tematem spotkania były podróże po AMAZONII. Prelekcję połączoną z pokazem przeżrocz o Amazonii poprowadził podróżnik Pan Arkady, Radosław Fiedler, który w bardzo ciekawy sposób opowiadał o pięknej i niebezpiecznej krainie jaką jest Amazonia. O rdzennej ludności, lesie deszczowym, który porasta ten region świata o zwierzętach i owadach niejednokrotnie bardzo niebezpiecznych dla ludzi, o rzece Amazonce z jej licznymi dopływami. Jak również o długich miesiącach przygotowań do tej wyprawy.

Blok 2 - kultura muzułmańska

Drugie spotkanie odbyło się 13 sierpnia 2020 r. Spotkanie z Imamem Youssefem Chadid w Muzułmańskim Centrum Kulturalno- Oświatowym na Łazarzu w znacznym stopniu przybliżyło nam kulturę islamu. Zobaczyliśmy jak wygląda tradycyjnie urządzony pokój, stroje muzułmańskie, przedmioty codziennego użytku, sala modlitewna , tablica z Surą, Minbar (kazalnica) czy Mihrab (nisza wskazująca kierunek Mekki , w którym powinni modlić się wierni). Ponadto, wysłuchaliśmy wykładu Imama Youssef Chadid, który w bardzo ciekawy i interesujący sposób opowiadał o islamie

i występujących różnicach kulturowych. Dowiedzieliśmy się również m.in. co to Ramadan i jak go obchodzą muzułmanie. Co jedzą i piją a czego im zabrania religia.

Blok 3 - warsztaty trening pamięci

Trzecie spotkanie odbyło się 24 września 2020 r. Warsztaty, które poprowadziła Pani Iga Malinowska z Fundacji Młyn Wsparcia miały na celu uświadomienie jak ważna jest aktywność umysłowa w wieku senioralnym. Aktywizacja seniorów poprzez różnego rodzaju gry umysłowe i zabawy zespołowe, które mają niewątpliwie wpływ na poprawę pracy mózgu. Trzeba ciągle rozwijać mózg, bo on też wymaga ćwiczeń. A aktywny senior to szczęśliwy senior.

Z uwagi na obostrzenia sanitarne co do liczby uczestników spotkań, w spotkaniach wzięło w sumie udział 60 osób. Natomiast chętnych do udziału w spotkaniach było dużo więcej”

→ **Magda Spiczonek** “Zielone spaceru na Łazarzu”

“Od 2 do 23 lipca 2020 roku przeprowadziliśmy cykl edukacyjnych spotkań z mieszkańcami Łazarza w wieku 8-12 lat. Łączna ilość spotkań 4. W godzinach 16-18.00. Podczas spotkań rozmawialiśmy z dziećmi przede wszystkim o szeroko pojętej ekologii. Uczyliśmy dzieci, jakie rośliny rosną w ich okolicach, poznawaliśmy je, nazywaliśmy, odkrywaliśmy ich znaczenie. Odbyły się również “małe sprzątanía, małego łazarskiego świata”. W trakcie zajęć zapewniono materiały edukacyjno-dydaktyczno-plastyczne zakupione z przewidziane wcześniej budżetu. Zwróciliśmy uwagę na dbanie o czystość, w szczególności na terenach zielonych dzielnicy. Odbyło się wiele integracyjnych gier i zabaw według scenariusza zajęć. (np.: historia Parku Wilsona, List do sąsiada). Zajęcia przeprowadziło 2 animatorów, w tym wykształcony pedagog. Zgodnie z bieżącą potrzebą grupy lokalnej spotkania odbyły się w Parku Wilsona. Wzięło w nich udział około 10 dzieci. Chętnie brali w nich udział również dorośli opiekunowie uczestników. Uczestnicy nabyli i utrwaliли umiejętności wspólnego i aktywnego spędzania czasu, w świadomy i niezagrażający przyrodzie sposób. Bardzo pomocne w przeprowadzeniu inicjatywy były także lokalne instytucje jak np.: MOPS, dzięki któremu na przykład zdobyliśmy niektórych uczestników zajęć”

→ **Justyna Maciejewska- Dębska zorganizowała swoje podwórko** i zaprosiła rodziców dzieci i dzieci to tworzenia skrzyń w których posadzili potem wrzosa, oraz pomidorki koktajlowe i inne rośliny! “Była to inicjatywa oddolna rodziców, mieszkańców Łazarza, którzy chcieli stworzyć projekt o zasięgu lokalnym, skierowany do określonej grupy docelowej, którą w tym przypadku byłyby grupy wspierające działania dzieci. Został stworzony kącik zielono-warzywny, który przyniósłby korzyści dla lokalnej społeczności. Posadzono rośliny,

brano także pod uwagę stworzenie przestrzeni dla ziół - rozmarynu, liści laurowych, mięty, bazylii itd., które nie tylko wzbogacą kuchnię przedszkolną i smak, ale też wystrój naszego ogrodu zlokalizowanego w mieście, niestety nie udało się tego zrealizować, ponieważ było bardzo trudno zakupić zioła w sezonie w którym udało się zbudować skrzynie. Mimo to miejsce cieszy oko naszych sąsiadów – mieszkańców okolicznych kamienic” Do inicjatywy zaangażowali się :Kino w Bramie 46, ŚDS Kamyk, MOPR., wolontariusze z II LO w Poznaniu oraz Rada Rodziców z Przedszkola Leśne Ludki, seniorzy, rodzice dzieci oraz dzieci.

→ **Basia Zięba zaprosiła seniorów i seniorki na warsztaty rozwojowe coachingowe "OKNO NA ŚWIAT"**, mających na celu podniesienie samoświadomości seniorów, definiowanie celów, realizacja potrzeb, komunikacja w nowej rzeczywistości, wsparcie psychologiczne. Przeprowadzono V bloków warsztatów o charakterze rozwojowym z wykorzystaniem metod i narzędzi coachingowych. Warsztaty, oprócz treści merytorycznych pogłębiających wiedzę, dawały uczestnikom możliwość odkrywania swoich umiejętności, badania i nazywania swoich postaw wobec wydarzeń, ludzi oraz otaczającej ich rzeczywistości. Warsztaty coachingowe były bogate w różnego rodzaju ćwiczenia, zadania, opracowano na przypadkach. Atmosfera towarzysząca spotkaniom, pełna akceptacji, zrozumienia i nieoceniania zbudowała płaszczyznę otwartości i zaufania, uczestnicy wymieniali się wiedzą, doświadczeniami, umiejętnościami, jak również prowadzili rozmowy pozwalające na dokonanie wglądu w siebie, ułatwiające samopoznanie i odkrywanie swojego potencjału. Po zakończeniu każdego warsztatu odbywał się coaching grupowy w trakcie którego seniorzy dzielili się swoimi doświadczeniami związanymi z tematyką poruszaną podczas warsztatów, wykonywali ćwiczenia coachingowe poszerzające wgląd w siebie, dokonywali wglądów poprzez zmiany perspektyw, dzielili się spostrzeżeniami, a także dokonywali ciekawych psychologicznych oraz socjologicznych obserwacji i odkryć. Dawali sobie wsparcie, służyli sobie nawzajem pomocą i radą, wymieniali się pomysłami. Uczestnicy projektu otrzymywali również indywidualne wsparcie psychologiczno-coachingowe oraz korzystali z konsultacji o charakterze doradczym w obszarach, które uważali za ważne i potrzebne dla siebie. Wszyscy uczestnicy warsztatów bardzo chętnie angażowali się w proponowane ćwiczenia, z ciekawością i zaangażowaniem wykonywali zadania, korzystali z narzędzi coachingowych. Na zakończenie projektu seniorzy wyrazili swoje zadowolenie z możliwości wzięcia udziału w projekcie, bardzo podobała się im forma i sposób prowadzenia

zająć. Bardzo ciepło wyrażali się o prowadzącej Pani Barbarze Ziębie, określając ją jako osobę bardzo kompetentną, posiadającą dużą wiedzę i umiejącą ją w bardzo umiejętny i przystępny sposób przekazać, osobę otwartą na potrzeby uczestników, dającą poczucie bezpieczeństwa, budującą atmosferę zaufania. Seniorzy wyrazili chęć kontynuacji tego typu warsztatów, chcą się dalej rozwijać, zdobywać nową wiedzę oraz korzystać z indywidualnych sesji coachingowych. W chwili obecnej seniorzy są w trakcie kreowania wizji nowej inicjatywy oddolnej skierowanej do ich grupy rówieśniczej oraz młodszego pokolenia.

→ **Wojtek Kosiedowski zorganizował Australijski wyścig czyli zawody pływackie**

Większość zadań w ramach realizowanej inicjatywy została przeprowadzona zgodnie z założeniami, część została nieznacznie zmodyfikowana. W ramach przygotowania został zebrany zespół realizatorów oraz wolontariuszy. Podczas spotkania on-line z liderem wolontariuszy omówiono projekt, role i odpowiedzialności wolontariuszy. Przydzielono obowiązki i ustalono czas i miejsce spotkania-szkolenia organizacyjnego. Poprzedzając cały cykl zawodów lider wolontariuszy załatwił wszystkie sprawy formalne związane z wydarzeniem. Z podwykonawcami (sędziowie, ratownicy wodni i medyczni, obsługa basenu) uzgodniono terminy i zasady współpracy. Z grafikiem i fotografem przygotowano materiały promocyjne i ustalono zakres zadań. Wykupiono ubezpieczenie. W dniu 5 sierpnia, tj. przed pierwszą edycją zawodów, lider inicjatywy zorganizowała dla grupy wolontariuszy szkolenie na letniej pływalni w Parku Kasprowicza. Uczestnicy dowiedzieli się więcej na temat zasad fair-play stosowanych w sporcie oraz omówiona została logika projektowa przydatna do realizacji inicjatyw oddolnych. Agata W. wydrukowała materiały szkoleniowe dla wolontariuszy. Ponadto w dniu 12 sierpnia lider inicjatywy wraz z Szymonem P. przeprowadzili wywiady – rozmowy z mieszkańcami Św. Łazarza (głównie dziećmi) na temat formy zachęcenia do udziału w wydarzeniu, czyli zawodach pływackich. Podczas rozmów w Parku Kasprowicza udzielono kilku odpowiedzi, które wpłynęły na decyzje zakupowe nagród na finałowe zawody. W proces wywiadu zaangażowani byli lokalni przedsiębiorcy – właściciele kawiarni MacArena, którzy ufundowali poczęstunek lodowy dla uczestników wywiadów. Nie udało się zaangażować bezpośrednio uczniów lokalnych szkół podstawowych (nr 8, 69, 33) do udziału w promocji wydarzenia. Przyczyn porażki upatruje się w pandemii i trwającym okresie wakacyjnym. Same zawody przebiegły zgodnie z harmonogramem. Każda z zatrudnionych osób wykonała swoje obowiązki. Wolontariusze przygotowali obiekt do przeprowadzenia zawodów: przygotowanie biura zawodów, pomoc w zapisach uczestników,

dezynfekcja sprzętów oraz osób, podłączenie i obsługa nagłośnienia, zarządzanie przepływem osób, przygotowanie dekoracji, posprzątanie po imprezie. Lider inicjatywy nadzorował pracę wszystkich służb i osób, kontrolował harmonogram i wykonanie zadań, prowadził zawodów oraz wykonywał funkcję sędziego głównego :

– starty konkurencji, ustalanie wyników, dekoracje. Agata Wojtkowiak przygotowała dokumentację zawodów oraz nadzorowała proces zapisów i weryfikacji wyników. Była również odpowiedzialna za podział i dystrybucję nagród. Szymon Pawelczyk ze względów osobistych nie mógł pojawić się w dniu zawodów (korekta budżetu – redukcja wynagrodzenia). Po finałowych zawodach grupa organizatorów i wolontariuszy udała się na spotkanie ewaluacyjne na którym omówiono wady i błędy oraz zalety i dobre strony wspólnych działań. Wręczono również certyfikaty uczestnictwa dla wolontariuszy. Podczas realizacji inicjatywy nastąpiły problemy komunikacyjne. Kierownictwo pływalni (POSiR podlegający pod Wydział Sportu) nie zostało poinformowane, że w ramach realizowanej inicjatywy ustalono w Wydziale Sportu użyczenie basenu na potrzeby inicjatywy. Niepotrzebnie podpisano „zdublowaną” umowę z POSiR na użyczenie obiektu. Ponadto nie udało się zaprosić do współpracy uczniów-wolontariuszy z lokalnych szkół. Celem inicjatywy było m.in. zapoznać je z dyscypliną sportu jaką jest pływanie i przedstawić zasady sprawiedliwego współzawodnictwa. Podczas zawodów przeprowadzonych 29 sierpnia 2020 r. udało się zrealizować postawione cele. Zintegrowano lokalne społeczności poprzez przedstawienie i wykształcenie w uczestniczkach zasad rywalizacji fair-play. Jednym z działań praktycznych było podjęcie przez wolontariuszy i organizatorów decyzji i przyznaniu specjalnej nagrody fair-play dla uczestnika wyróżniającego się moralnym zachowaniem. Nagroda spontanicznie i nieoczekiwanie została wręczona podczas zawodów zawodnikowi, który zgodził się na powtórzenie całej konkurencji mimo, iż wszyscy jego rywale zostali zdyskwalifikowani. Celem działań była również edukacja dzieci i młodzieży – wolontariusze zostali przeszkoleni w zakresie podejmowania działań oddolnych. Dodatkowo w ramach integracji uczestników przeprowadzono również spotkanie ewaluacyjne dla uczestników wydarzenia. Uczestnikami wydarzenia (zawodów pływackich) byli mieszkańcy osiedla Św.Łazarz i całego Poznania w wieku od 7 do 18 lat oraz ich rodzice/opiekunowie. Inicjatywa oddolna formalnie obejmowała jedną z trzech edycji zawodów, nie sposób traktować jej osobno. Łącznie podczas wszystkich trzech edycji zawodów zarejestrowano ok. 130 uczestników. Niestety podczas finałowej edycji zawodów pogoda znacząco ograniczyła frekwencję do 14 pływaków.

→ **Wojtek Wysocki zorganizował wystawę i wydał album z twarzami osób działających na Naszej dzielnicy. wystawę i wydał album z twarzami osób działających na Naszej dzielnicy.** Założeniem projektu pt: „Kojarzę te twarze 2” było przedstawienie na portretowej fotografii, grupy osób, postaci związanych z dzielnicą Łazarz. Podobnie jak w pierwszej edycji w moim obiektywie znalazły się osoby, które swoim zaangażowaniem, pasją, pracą zawodową tudzież społeczną kształtują charakter oraz wizerunek Naszej dzielnicy. Praca nad wystawą polegała na:

1. Wyborze postaci
2. Indywidualnych spotkaniach w miejscach związanych z daną osobą np.: Jola Kaźmierczak – „Niewidzialna ulica” , Grzegorz Hałasik – Radio Poznań
3. Przeprowadzenie sesji zdjęciowej
4. Wybór oraz obróbka cyfrowa zdjęć
5. Wydruk oraz montaż wystawy
6. Opracowanie graficzne albumu oraz jego wydruk.

Podział obowiązków w pracy nad projektem był jasno określony Nad pracami związanymi z wyborem oraz realizacją zdjęć wybranych postaci, montażem oraz przygotowaniem wystawy i wernisażu odpowiadałem ja. Prace związane z albumem przypadły w roli Agnieszce oraz Filipowi. Miejscem prezentacji zdjęć była galeria Klubu Krąg. Wernisaż odbył się w dniu 17.10.2020. Tego dnia w „Kręgu” pojawiły się sfotografowane postacie, osoby towarzyszące oraz bohaterzy pierwszej edycji „Łazarskich Twarzy”. Ozdobą wystawy był występ Tomasza Grdenia - , który swoim recitalem w symboliczny sposób nagroził bohaterów pierwszej i drugiej edycji. Należy uwzględnić, iż wystawa wzięła udział w „V Wielkopolskim Festiwalu Fotografii im. Ireneusza Zjeżdżałki” - największej imprezie fotograficznej w Naszym województwie. Lokalnie natomiast towarzyszyła rozpoczęciu sezonu kulturalno-oświatowemu na Łazarzu 2020/2021. W ramach projektu powstały grafiki cyfrowe przedstawiające postacie z pierwszej edycji wystawy „Kojarzę te Twarze” . Stworzyły one bazę danych do stworzenia albumu (w ilości 50 sztuk), który zostanie wręczony jako pamiątka bohaterom pierwszej edycji lokalnym placówkom i organizacjom oraz Miastu Poznań jako współorganizatorom całego projektu. Czas pandemii pokrzyżował jednak pewne plany. Zaplanowany poczęstunek dla gości nie został zrealizowany z racji wprowadzonych obostrzeń. Zaplanowane spotkania

dzieci i młodzieży z łazarskich szkół z poszczególnymi bohaterami niestety nie mogły dojść do skutku. Wystawa nadal jednak zdobi ściany Galerii „Krag”...

→ **Łukasz Gnioch już drugi rok z rzędu stworzył teatr dla seniorów!**

W ramach inicjatywy oddolnej „Kreatywna SCENA” zorganizowano i przeprowadzono warsztaty teatralne dla seniorów (osoby 60+) i młodzieży, które byłyby realizowane 1 raz w tygodniu po 2h w okresie wrzesień- listopad 2020 r (30h warsztatów) w Klubie Krag przy ul. Dmowskiego 37 w Poznaniu. Osoby zaangażowane w projekt:

- Paweł Niemiec- pozyskiwanie grupy docelowej poprzez zamieszczanie na portalach społecznościowych informacji o przedsięwzięciu, tworzenie ulotek promocyjnych (akcja promocyjna),
- Bernadeta Czerniejewska- wsparcie przy akcji promocyjnej, wsparcie techniczne podczas realizacji stworzonego podczas projektu spektaklu.
- Łukasz Gnioch- wsparcie przy akcji promocyjnej, kontakt z mediami (radio), prowadzenie warsztatów teatralnych.

W warsztatach udział wzięło ok. 20 os. i grupa z wielu powodów osobistych uczestników zmniejszała się do samego końca warsztatów, gdzie ostatecznie projekt zakończyły 2 osoby, które stworzyły wraz z instruktorem zajęć nagranie interpretacji tekstów poetyckich i prozatorskich pt. „Widzieć człowieka”. Wstępny pomysł zakładał stworzenie spektaklu teatralnego, a spektakl miał być zaprezentowany szerszej publiczności. Grupie udało się stworzyć scenariusz teatralny, ale realizacja jego nie była możliwa przez COVID i brak osób do jego realizacji, gdyż część grupy teatralnej (projektowej była na kwarantannie, część się wycofała z obawy przed zarażeniem, a część wycofała się w ogóle z projektu, bo nie chciała brać udziału w nim zdalnie, gdyż zamknięto Domy Kultury. Ostatecznie stworzone nagranie recytacji wrzucone zostało w sieć, by efekty pracy mogli zobaczyć inni uczestnicy portalu społecznościowego FACEBOOK.

→ **Peter założyciel inicjatywy Długi Stół Poznań, zapraszał i nadal to robi mieszkańców i mieszkanki do pomyślenia o nie marnowaniu żywności i gromadzenia zapasów i wymiany nimi.**

→ **Magdalena Antoniewicz przeczytała diagnozę**, z którego jasno wynika że mieszkanki nie czują się bezpiecznie na Łazarzu i na podstawie tego co przeczytała, **zapropoNOWAŁA kurs samoobrony dla kobiet!**

Projekt „Bezpieczna kobieta” realizowany był w terminie do 8 czerwca 2020 r do 31 sierpnia 2020 r na terenie miasta Poznania. Celem było udzielenie pomocy mieszkankom Łazarza w zaspokojeniu ich potrzeb poczucia bezpieczeństwa, poznaniu technik samoobrony oraz stowrzenie przestrzeni do integracji. Projekt ten był odpowiedzią na wcześniej zdiagnozowany problem. Po zapoznaniu się z diagnozą społeczności lokalnej przeprowadzoną w roku 2019 przez MCIL Łazanka dostrzegliśmy wśród mieszkańców tej dzielnicy niezaspokojoną potrzebę poczucia bezpieczeństwa. Przeprowadzony spacer badawczy i rozmowy z kilkoma mieszkankami utwierdziły nas w przekonaniu, że problem ten nadal istnieje i konieczne jest wsparcie w celu zapewnienia poczucia bezpieczeństwa.

Realizacja tego projektu przyczyniła się do:

1. wzmocnienia poczucie bezpieczeństwa, pewności siebie oraz opanowania podstawowych technik samoobrony,
2. wzajemnego poznania się mieszkanek Łazarza i ich integracji.

W celu osiągnięcia zaplanowanych rezultatów zorganizowanych zostało 10 warsztatów, w których udział wzięło 12 kobiet. Na zakończenie projektu 23 sierpnia 2020 r wspólnie z panem Michałem Sobolewskim autorem projektu „Fitness na żywo” zorganizowany został piknik na Łęgach Dębińskich, dzięki czemu mogliśmy rozpowszechniać rezultaty projektu również wśród innych mieszkańców Poznania. W wydarzeniu tym wzięło udział ponad 100 osób. Niestety dysponujemy niewielką ilością zdjęć, ponieważ uczestniczki nie wyrażały zgody na publikację wizerunku. Było to wynikiem doświadczonej wcześniej przez nie przemocy. Współtworzenia inicjatywy lokalnej pt.: „Bezpieczna kobieta” przez jej mieszkańców dało również możliwość zdobycia wiedzy i umiejętności na temat aktywizacji, integracji i edukacji społeczności lokalnej, realizacji projektów społecznych oraz sposobów wspomagania mieszkańców dzielnicy Łazarz przez Miasto Poznań.

→ **Luiza Szumiło, Łazarska artystka i aktywistka, nakłoniła nas do refleksji, pytała każdego zainteresowanego jaki był dla nich rok 2020, nagrała to i wystawiła jako galerie sztuki w Pireusie!**

Udało się stworzyć wystawę, w której zaprezentowane zostały bardzo różne prace łazarzan, osób funkcjonujących i związanych z tą dzielnicą. Do współpracy dołączyła II Interdyscyplinarna Pracownia Rysunku z WEAiK Uniwersytetu Artystycznego w Poznaniu, pod kierunkiem łazarzanki prof. Anny Tyczyńskiej. Na wystawie zaprezentowało się dwóch profesorów UAP z Łazarza: Anna Tyczyńska oraz Sławomir Sobczak, także ich studenci i absolwenci (18 osób), 4 osoby z niepełnosprawnością (w tym 3 z niepełn. intelektualną), 1 dziecko, 1 radny, jedna czteroosobowa rodzina zrobiła jedną pracę, 4 osoby innej narodowości, 2 inne dorosłe kobiety. Ponadto pokazano prace poznańskich aktywistów i aktywistek, która 13 września 2020 r. była wystawiona na Moście Teatralnym w Poznaniu pt. „Spróbuj chodzić w moich butach” oraz spódnice hawajskie, które powstały w ramach 3 Hawajskich spotkań na Łazarzu. Ponadto nagrano 2 performance: Barbary Fiałkowskiej i Viktorii Martinovich, nagrano 16 wierszy Róży Łakatosz (przedstawicielki społeczności romskiej w Poznaniu) oraz wiersz Vijanta Mehle (Hindusa związanego z Łazarzem). 21 osób wzięło udział w wywiadach, na temat „Czego nauczył mnie 2020 r.? Introspekcje mieszkańców Łazarza”, które umieszczone zostały na wystawie oraz w filmikach umieszczanych na stronie fb. Na wystawie zaprezentowane zostały prace multimedialne, instalacje, bryły, fotografie, wywiady, rysunki, obrazy, wiersze, performance, teledysk. Udało się osiągnąć cel:

- psychologiczny - uczestnicy wystawy dokonali prac introspektywnej, wewnętrznej,
- społeczny – nastąpiło połączenie różnych środowisk np. zawodowych artystów z amatorami, osób sprawnych i niepełnosprawnych, wszelkich grup wiekowych, narodowościowych,
- integracyjnych – wystawa i prace wokół niej (również przez media społecznościowe) stały się miejscem wymiany doświadczeń, nawiązania różnych kontaktów towarzyskich, zawodowych itp.

Według danych fb, do dzisiejszego dnia stronę internetową wystawy odwiedziło 2158 osób, na utworzone wydarzenie dotyczące wystawy na fb odpowiedziało 68 osób. Ponadto wiele osób udostępniło filmy pojawiające się na stronie fb na swoich profilach internetowych, gdzie docierały one do szerszego grona odbiorców. Szacuje się, że w wernisażu wzięło udział ok 30 osób. Przechodnie mogli oglądać wystawę przez okna Pireusa i z informacji wiemy, że wiele osób również w ten sposób skorzystało z wystawy. Do Pireusa przychodzili też interesanci,

k którzy przy okazji mogli zapoznać się chociaż z częścią wystawy. Uczestnikami wydarzenia stali się nie tylko społeczność Łazarza i osób z nim związanych ale wydarzenie miało zasięg ogólnopolski, a nawet zagraniczny (moi znajomi z Niemiec, Holandii i Anglii dzięki fb również śledzili umieszczane na stronie internetowej materiały z wystawy). Uczestnikami były osoby we wszystkich kategoriach wiekowych, o różnym stopniu sprawności.

→ **Joanna Heller opiekunka naszego domowego Łazarskiego ogniska, zrealizowała inicjatywę w której był piknik i różne działania pro-ekologiczne! „Sąsiedzkie spotkania w Ogrodzie Łazarz”.** Celem projektu „Sąsiedzkie spotkania w Ogrodzie Łazarz” było wzbogacenie życia kulturalnego i uatrakcyjnienie dzielnicy Łazarz oraz propagowanie zdrowego stylu życia w miejskiej dżungli poprzez organizację:

- sąsiedzkiego upiększania Ogródu Łazarz
- warsztatów zielarsko-kosmetycznych,
- warsztatów kulinarne – propagujące zdrowe żywienie podczas pikniku sąsiedzkiego oraz piknik sąsiedzki.

Ze względu na sytuację epidemiczną piknik sąsiedzki został zorganizowany 12.09.w Ogrodzie Łazarz. Do Inicjatywy dołączyły różne organizacje: min. Fundacja Rysy, Stowarzyszenie Smoki Sigurda, CIM Horyzonty, Szczep Łazarz. Podczas pikniku odbyły się: pokaz wioski wojów Smoki Sigurda, pokaz walk oraz śpiewu białego, spektakl teatralny dla dzieci "Rumpel Śmieciarz" w wykonaniu Teatru Krokodyl, koncert zespołu "Projekt Kobieta" pt. "W rytmie natury". Ponadto grill sąsiedzki połączony z warsztatami kulinarnymi, gdzie przygotowano zdrowe przekąski i grill mięsny i warzywny warsztaty plastyczne dla dzieci, pokaz ratownictwa medycznego. Integracja mieszkańców Łazarza przebiegła w miłej atmosferze i sąsiedzkiej atmosferze. W Pikniku wzięło udział ok 150 osób.

16.09.W Ogrodzie Łazarz odbyły się warsztaty zielarsko- kosmetyczne. Podczas ziołowych warsztatów kulinarno -kosmetycznych zgłębimy tajniki ziołolecznictwa. Panie przygotowały i zabrały ze sobą do domu kule kąpielowe ziołowe oraz peeling ziołowy. W warsztatach wzięło udział 10 osób.

4.11. mieszkańcy spotkali się, aby nasadzeniami upiększyć Ogród Łazarz. W tej inicjatywie wzięło udział 10 osób. Ogród zyskał nowy wygląd, który w pełni zakwitnie na wiosnę.

Pozostanie też trwały ślad w postaci nasadzeń w Ogrodzie Łazarz. Na dwóch wydarzeniach –

Pikniku raz warsztatach zielarskich gościliśmy telewizję WTK.

→ **Długi Stół Poznań-** Długi Stół Poznań to inicjatywa kolektywna wraz z Stowarzyszeniem Zielona Grupa z Dębca, która wspiera od marca do dziś osoby, które nie mają co jeść. Inicjatywa uratowała 35 tony jedzenia przed wyrzuceniem. Wszystkich, którym bliska jest idea niemarnowania żywności, zapraszamy na zbiórki pod szyldem: Długi Stół Poznań. Inicjatywa powstała, by wspierać się nawzajem w dostępie do żywności oraz oszczędzać jedzenie i sprawić, by jak najmniej trafiło jej na śmietnik. Jest to dla nas szczególnie istotne teraz, gdy pandemia dała się we znaki wielu z nas. Pozyskujemy warzywa i owoce z poznańskich rynków, które nadają się nadal do spożycia, a nie trafiają już do sprzedaży. Zbiórki odbywają się w tym momencie trzy razy w tygodniu. We wtorki wraz z lokalną społecznością, czwartki odbierają się beneficjenci z Fundacji Pomocy Wzajemnej Barka, oraz w soboty z Rynku Jeżyckiego, Łazarskiego i Dębickiego zbierane jedzenie trafia do beneficjentów oraz wspieramy żywności Jedzenie zamiast Bomb, inicjatywę anarchistyczną, która karmi biednych i bezdomnych.

5. Zajęcia jogi

Mieliśmy 6 spotkań Jogi, Beata poprowadziła dla Nas zajęcia z jogi w strefie online i Pireusie.

6. III edycja Hawajskich spotkań na Łazarzu

4 dniowe spotkanie z kulturą Hula czyli " III Hawajskie spotkania na Łazarzu" były aktywizujące, edukacyjne i integracyjne dla mieszkańców i mieszanek Łazarza. Poprzez te działania nastąpił wzrost umiejętności, wiedzy i kompetencji odbiorców na temat kultury hawajskiej. Pokazy odbędą się na muszli koncertowej w Parku Łazarza, w niedzielę gromadzą bardzo dużą ilość osób są więc dobrą okazją do reklamy. III Hawajskich spotkań na Łazarzu przez prezentację tańca hula oraz wspólne tworzenie wieńca z kwiatów w formie warsztatów i spotkań internetowych. III Hawajskie spotkania na Łazarzu Park Wilsona 1. pokaz tańca hula 2. wspólne plecenie z mieszkańcami Łazarza wieńca Lei z polskimi kwiatami, który ma być

niesiony na Paradzie Łazarskiej. warsztaty z rękodzieła hawajskiego: 1. printowanie hawajskich spódnic, uszytych wcześniej przez Adę 2. tworzenie wieńców lei spódnice miałyby zostać w CIL-u lub u nas jako produkt, który można będzie wykorzystać w kolejnych imprezach m.in. w paradzie we wtorek. 3. wykład o języku tańca Hula połączony z Hawajską pracą z ciałem w skład której weszła by nauka tańca Hula prezentowanego w niedzielę z wykorzystaniem spódnic i plecionych wieńców Lei, automasaż.

Odbyły się 4 spotkania:

1. Wykład w Klubie Krąg fizycznie uczestniczyło: 10 odbiorców, na dzień dzisiejszy liczba odbiorców na profilu internetowym fb Luizy Szumiło-Walczak to 193 osoby na stronie Hawajskich spotkań na Łazarzu to 48 osób.

2. Plecenie jednego wieńca hawajskiego lei przez mieszkańców Łazarza odbyło się w Ogrodzie Łazarz ilość uczestników około 30 osób (dołączali się mieszkańcy osiedla więc trudno oszacować konkretną ilość). Następnie wieniec został umiejscowiony na Skwerze Eki z Małeki

3. Warsztaty z rękodzieła hawajskiego czyli printowanie spódnic i robienie wieńców lei, wykorzystywanych w następnym dniu do nauki tańca hula. Planowano warsztaty w Ogrodzie Łazarz, ale z powodu pogody przeniesiono zajęcia do Klubu Krąg. Uczestniczyły w nich 12 warsztatowiczów.

4. Warsztaty tańca hula odbyły się w Ogrodzie Łazarz uczestniczyło w nich 12 warsztatowiczów

7. Sąsiedzki Krąg Kobiet

Sąsiedzki Krąg Kobiet był trudny do zorganizowania za względu na obostrzenia. Dopiero Łazarskie spotkania dziewiarskie, które były sąsiedzką inicjatywą której inicjatorką była mieszkanka Łazarza Joanna, zawiązała się w kawiarni „Przymiarka” we wrześniu 2020 roku. Pomysł pojawił się w poście zamieszczonym na Facebooku na stronie „Nieformalnej Grupy Łazarskiej” i został podchwycony przez grupę entuzjastek dziewiarstwa. Grupa zaczęła prowadzić otwarte spotkania dla wszystkich, którzy przy kawie i herbacie chcieli posiedzieć, poszydełkować lub nauczyć się szydełkowania. Z czasem, w ramach dzielenia się wiedzą, członkinie grupy poszerzyły swoją wiedzę o nowe techniki: druty i szydełko tunezyjskie, a w przyszłości planują zorganizować warsztaty z makramy, haftu oraz szycia. Członkinie wzięły także udział w projekcie upamiętniającym rocznicę wybuchu Powstania Wielkopolskiego i

stworzyły liczne szydełkowe ubrania na hydranty. Z powodu wprowadzonych obostrzeń i zamknięcia kawiarni grupa musiała przenieść się do pracowni jednej z uczestniczek, ograniczając skład osobowy. Jednakże, po zniesieniu obostrzeń, spotkania otwarte zostały przywrócone. Łazarskie spotkania dziewiarskie to nie tylko okazja do współdzielenia pasji. Grupie udało się zintegrować i zaprzyjaźnić ze sobą kobiety w różnym wieku z różnymi doświadczeniami życiowymi. Studentki, matki, kobiety bezdzietne, babcie, przedsiębiorczynie, pracownicy biurowi, pielęgniarki, artystki utrzymują ze sobą nadal serdeczny kontakt. Choć spotkania odbywają się raz w tygodniu, członkinie widują się częściej na spacerach, udzielają sobie sąsiedzkiej pomocy, dają psychiczne wsparcie. Ta grupa nawiązuje do czasów, gdy kobiety tworzyły małe, lokalne wspólnoty, by się spotkać, pogadać i wymienić wiedzą i doświadczeniami. Łącznie w grupie było 7 osób, które uczęszczają regularnie na spotkania, grupa messenegrowa liczyła w sobie 13 osób.

8. Edukacja międzykulturowa - zdalna przeprowadzana przez wolontariuszy z zagranicy pracujących w CIM Horyzonty i spotkania z międzynarodową i polską kuchnią "Przez żołądek do kultury".

W ramach edukacji międzykulturowej przeprowadziliśmy ponad 100 godzin zajęć językowych jak i Spotkania z międzynarodową i polską kuchnią "Przez żołądek do kultury". Te spotkania, można określić jako: "Integracja i nabywanie wspólnych kompetencji poprzez wspólne gotowanie, zbliżenie poprzez teatr, tańce i śpiew z młodzieżą". W 2019 roku takich spotkań z wolontariuszami CIM Horyzonty odbyło się kilka, a w 2020 roku ok. 12. Do prezentacji swoich krajów zaprosiliśmy wolontariuszy i wolontariuszki z całego świata, dzięki nim podróżowaliśmy do : Kazachstanu, Libanu, a potem w sferze online do Białorusi, Francji, Brazylii , Holandii, Hiszpanii, Portugalii. Rezultat przyczynił się do integracji międzypokoleniowej dzielnicy i wymiany wiedzy, doświadczenia i umiejętności między młodymi ludźmi i seniorami oraz w wersji online do poszerzenia wiedzy na temat krajów.

c) Imieniny Łazarza

Przygotowanie i przeprowadzenie kolejnej edycji imienin patrona naszej dzielnicy świętego Łazarza, odbyło się w drugiej połowie grudnia, a dokładnie 19 grudnia. Jak co roku było to działania integrujące, pozwalające na sieciowanie się, wymienianie kontaktami, wzrasta też poczucie przynależności do dzielnicy i budowania społeczności lokalnej i poznanie głębiej

Łazarza. Imieniny Łazarza przyjęły w roku 2020 postać wydarzenia skierowanego na lokalność i przynależność do dzielnicy, który obok Dni Łazarza, mamy nadzieję, na stałe wejdzie do grafiku lokalnych wydarzeń poznańskich, wzmacniając poczucie tożsamości dzielnicowej Łazarzanek i Łazarzian i integrację jego mieszkańców oraz aktywistów. Dzięki obserwowaniu grup na facebooku, oraz komentarzy tego co porusza mieszkańców i mieszkanki, zaproponowaliśmy dwudniowe świętowanie Imienin Łazarza. W programie była : **Wirtualna wycieczka po Łazarzu z przewodniczką Małgorzatą Wieśniewską, medytacja o lokalności zapraszająca aby na nowo poczuć się rodzinnie w lokalnej społeczności poprowadzona przez Anahitę, Spotkanie z jogą i muzyką na żywo, którą przegotowali dla nas Kasia z Wiktorem z Muscojogi, Oraz spotkanie z Joanną na temat ksenofobii i rasizmu** spotkanie to było reakcją i odpowiedzią na coraz częściej i gęściej widoczne symbole nacjonalizmu, które pojawiały się na Łazarzu.

Kampania Czysty Łazarz

W tym roku zorganizowaliśmy dwuczęściowy wykład online o smogu. Na naszej stronie facebook "Czysty Łazarz" zaprosiliśmy mieszkańców i mieszkanki na warsztaty i rozmowy o smogu. Na spotkaniu on-line z Radosławem Zywertem (RO Piątkowo) dowiedzieliśmy się czym jest smog oraz jak z nim walczyć w skali lokalnej. Poznaliśmy przykłady dobrych inicjatyw oraz dowiedzieliśmy się, jak zanieczyszczenie powietrza wpływa na nasze zdrowie - również w kontekście Covid-19. Zastanowiliśmy się jak smog wpływa na zmiany klimatu. Na koniec wykładu uczestnicy i uczestniczki wykładu mieli okazję odpowiedzieć na QUIZ i wygrać nagrodę.

Zapraszamy również do sprawdzenia swojej wiedzy i zachęcamy do poszukiwania informacji w rzetelnych źródłach ;) 1. Czym jest smog? 2. Jaka jest historia smogu? 3. Jak monitoruje się zanieczyszczenie powietrza w Polsce? 4. Czy znasz skutki zdrowotne wdychania smogu ? 5. Smog a koronawirus, czy mają na siebie wpływ ? 6. Jak walczyć ze smogiem?

7. Jak duża jest skala problemu smogu w Polsce ? Jaka jest rola drzew i zieleni w walce ze smogiem ?

8. Kominki – wybawienie czy pułapka? 9. Polska i węgiel – stare dobre „małżeństwo”?

10. Jaki wpływ ma smog na zmiany klimatyczne?

Poprzez wyżej wymienione działania chcieliśmy i nadal chcemy :

1. Aktywizować mieszkańców/nki Dolnego Łazarza i rozwijać postawy prospołeczne i obywatelskie.
2. Integrować międzypokoleniowo i lokalnie, prowadząc do samopomocy sąsiedzkiej i wspólnych inicjatyw.
3. Otwierać i uwalniać społeczności lokalne i wzbogacać rodzimą kulturę o czynnik międzynarodowy i międzykulturowy (poprzez działania zagranicznych wolontariuszy, spotkania z podróżą i innymi kulturami, projekty wspierające integrację cudzoziemców i Polaków; prowadzenie warsztatów kulinarnych z różnych stron świata oraz debaty międzykulturowej).
4. Poinformować społeczność lokalną na temat innych inicjatyw odbywających się w obrębie dzielnicy, jak i całego miasta.
5. Przeszkolić lokalnych animatorów/ek w zakresie działań społecznych, kultury i ekologii, którzy swoją wiedzę i umiejętności będą przekuwać w realne działania na rzecz dzielnicy.

Nasza organizacja **CIM Horyzonty**, w ostatnich latach coraz większy nacisk kładła na wsparcie społeczności lokalnej, tak by przeciwdziałać wykluczeniu w jej obrębie i sprawiać, by stawała się bardziej aktywna. Przy okazji naszych działań poznaliśmy różne jednostki, grupy formalne i nieformalne, i głównych aktorów sceny łazarskiej. Możliwość prowadzenia Mobilnego Centrum Inicjatyw Lokalnych "ŁAZANKA" przez 4 lata osadziła nas bliżej potrzeb i zasobów tej dzielnicy. Celem niniejszego raportu jest prezentacja i opis rezultatów diagnozy społecznej prowadzonej na terenie objętym działalnością CIL Łazanka.

Co w waszych działaniach się zmieniło/ sprawdziło? jak działania zweryfikowały diagnozę z poprzedniego roku? Czy i w jakim stopniu działania odpowiadały na zdiagnozowane potrzeby? Co chcecie zmienić w kolejnym roku działalności na bazie tych doświadczeń

W naszych działaniach zmieniła się na pewno forma wymuszona przez obostrzenia, przenieśliśmy się na działania online, w tej nowej formie sprawdziły się bardzo mocno udogodnienia techniczne, wymusiło to kreatywność projektowania działań, większą uważność na widoczność samego funpage MCIL Łazarzki jak i poszukiwaniu odbiorców. W naszych działaniach było bardzo dużo opierania się na doświadczeniach osób, mieszkańców i mieszanek Łazarza np. wywiady z realizatorkami i realizatorami działań w zeszłym roku, spotkanie miało zachęcić osoby chcące zrealizować inicjatywę. Działania zweryfikowały diagnozę z poprzedniego roku, ponieważ kilka inicjatyw realizowanych zostało po przeczytaniu jej. Np. w zeszłym roku jednym z wniosków był fakt, że na Łazarzu ludzie nie czują się bezpiecznie, szczególnie kobiety- w odpowiedzi na ten wniosek, powstała inicjatywa "Bezpieczna kobieta- kurs samoobrony"

[https://www.facebook.com/events/364987681332894/?acontext=%7B%22event_action_history%22%3A\[%7B%22mechanism%22%3A%22search_results%22%2C%22surface%22%3A%22search%22%7D\]%7D](https://www.facebook.com/events/364987681332894/?acontext=%7B%22event_action_history%22%3A[%7B%22mechanism%22%3A%22search_results%22%2C%22surface%22%3A%22search%22%7D]%7D)

3. WPŁYW PANDEMII. Jak społeczności lokalne zareagowały na sytuację pandemii? Jakie działania podjęliście jako reakcję na te zmiany? Jak stan pandemii wpływa na realizację działań i jak należy się do tej sytuacji dostosować? Jak stan pandemii zmienia sposób organizowania działań i rolę CIL w społeczności lokalnej?

Społeczność na pandemii zareagowała zwiększoną aktywnością działań i zwiększonymi chęciami realizowania inicjatyw. Powstało 12 inicjatyw, w tym dwie skierowane na działania pomocowe, na założenie się grup oddolnych zaktywizowanych, grup nastawionych na samoorganizację i działanie oddolnie.

4. EWOLUCJA POTRZEB SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ. Jakie zmiany potrzeb, możliwości i potencjałów przyniósł kolejny rok działań? Możecie nadal odwoływać się do kategorii Ludzie, Miejsca, Akcje, by być spójnymi z poprzednią diagnozą.

Celem tej diagnozy jest poznanie potrzeb, oczekiwań i problemów społecznych osób zamieszkujących Dolny i Górny Łazarz. Diagnoza umożliwiła nam po raz kolejny nam zdobycie rzetelnej wiedzy, dzięki której będziemy lepiej orientować się w łazarskim środowisku, a także stwarza mieszkańcom przestrzeń do wyrażenia własnych potrzeb i opinii odnośnie ich własnego miejsca zamieszkania. Dodatkowo dostarcza nam, aktywistom, argumentów w rozmowach z przedstawicielami Urzędu Miasta czy organizatorami konkursów na projekty lokalne. Na podstawie analizy tego dokumentu MCIL Łazanka we współpracy z CIM Horyzonty chce ułożyć plan działania na rok 2021, aby jak najlepiej wesprzeć społeczność Łazarską i wraz z mieszkańcami pracować na atrakcyjnością dzielnicy

Naszymi materiałami, które analizowaliśmy przed wypisaniem wniosków były:

- mapa Łazarza z 2018 roku została również wykorzystana w 2020 roku, niestety okazała się martwym tworem, ponieważ nowo napływający mieszkańcy Łazarza, nie umieli wskazać ulubionych miejsc, oraz nie rozpoznawali z mapy swojej dzielnicy. Mimo to, mapa zostanie z nami i będzie ona służyła nam jako narzędzie badania zmiany percepcji mieszkańców terenu Łazarz.
- Nieformalna Grupa Łazarska na portalu społecznościowym Facebook, czyli miejsce wirtualnych spotkań mieszkańców Łazarza i jego sympatyków, gdzie można dzielić się informacjami o dzielnicy i pomysłami na jej ulepszenie. Do grupy należy prawie 12 000 członków a jednym z administratorów jest zawsze członek CIM HORYZONTY. Obserwowaliśmy tam bardzo dużą aktywność mieszkańców, którzy dzielą się informacjami, obawami, ale też reklamują nowe inicjatywy oddolne i wpływają na kształt dzielnicy. Widzimy w tym miejscu potencjał na reklamowanie wydarzeń integracyjnych oraz zbieranie informacji czego ludzie na Łazarzu poszukują.
- LAZARZ.PL - poznański portal dzielnicowy to jeden z najstarszych i największych poznańskich portali internetowych. Serwis, który powstał w 2005 roku z małej strony www przekształcił się w poważne źródło informacji i już od ponad 13 lat cieszy się dużym zainteresowaniem wśród społeczności lokalnej. Codziennie notujemy według GoogleAnalytics średnio 2,5 tysiąca wizyt. Stamtąd możemy wyciągnąć informacje o tym co działo się i będzie się dziać w tej dzielnicy.
- aktywność osób podczas działań online
- ilość zgłoszeń osób chętnych realizować inicjatywy oddolne

Korzystając z arkusza pytań pytań prowadziliśmy rozmowę, która była nagrywana i najczęściej trwała od 30 do 60 min.

PYTANIA DO WYWIADU: papierowa była 8 i online 3 i wywiady na dyktafonie 2

Diagnoza Łazarza 2020

Dzień Dobry,

zapraszamy serdecznie do wypełnienia anonimowej ankiety. Dotyczy ona życia społecznego w dzielnicy Łazarz i zainteresowań jej mieszkańców i mieszkanek. Ma na celu poszerzenie oferty działań, które będą ciekawe dla osób nimi zainteresowanych. Prosimy o odpowiedź na każde pytanie. Dziękujemy za poświęcony czas. Razem budujemy tę dzielnicę!

- 1. Ile masz lat i jak masz na imię ?**
- 2. Czym się zajmujesz i jak długo mieszkasz na Łazarzu ?**
- 3. Opisz nam jak wyglądał Twój wczorajszy dzień. Czy każdy dzień wygląda podobnie? A co robisz w weekend ?**
- 4. Czy masz znajomych/przyjaciół z Łazarza? Co lubicie razem robić?**
- 5. Jaki masz kontakt ze swoimi sąsiadami?**
- 6. Jakie zauważyłeś/aś zmiany na swojej dzielnicy w ciągu ostatnich 5 lat (lub w czasie którym tutaj mieszkasz ?**
- 7. Co na Łazarzu powinno zostać niezmienione/zachowane?**
- 8. Czy utożsamiasz się z dzielnicą Łazarz? Dlaczego?**
- 9. Dlaczego lubię Łazarz ?**
- 10. Dlaczego nie lubię Łazarza ?**
- 11. Czy możesz wskazać nam swoje ulubione miejsca na Łazarzu i opowiedzieć coś o nich.**
- 12. Czy jest jakieś miejsce na dzielnicy, którego nie lubisz ? Jeśli tak, to dlaczego ?**
- 13. Czy czujesz się bezpiecznie na Łazarzu? (warto porównać to co wyszło w zeszłym roku)**
- 14. Czy uważasz, że można ciekawie spędzić czas wolny na Łazarzu? Jak? Gdzie?**
- 15. Jak się dowiadujesz o wydarzeniach mających miejsce w dzielnicy? (Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź w kółeczku)**

O Internet (jakie strony ?)

O sąsiedzi, znajomi

O lokalna prasa (jaka ?)

O ulotki, plakaty, informacje na słupach

16. Czy wiesz, jakie instytucje działają w Twojej dzielnicy? Proszę wymień je

5. SIECI I PARTNERSTWA. Sieciowanie – nowe podmioty na terenie działania CIL współpraca z nimi, z innymi CILami, z UM, z Radą Osiedla? treściwy dokument zakończony rekomendacjami co do przyszłych działań i kierunków zmian, aniżeli wnikliwa i drobiazgowa analiza potrzeb.

Nowe podmioty z którymi rozpoczęliśmy współpracę w roku 2020:

- MCIL na Dębcu
- wystawcy i wystawczynie na Rynku Łazarskim
- Gluten Tak na Głogowskiej

Współpraca z Urzędem Miasta bardzo mocno się zacieśniła, tak samo z Radą Osiedla. W grudniu w ramach spotkania “Mikroprogram rewitalizacji Dolnego Łazarza” zostały poruszone kwestie diagnozy i potrzeb mieszkańców. W Czerwcu koordynatorka działań na Łazarzu spotkała się z dwoma osobami reprezentującymi Radę Osiedla św. Łazarz- ustalono zmiany, które zostaną wprowadzone w program przyszłorocznego Mobilnego Centrum Inicjatyw Lokalnych

Przykładowe zmiany:

- Rada Osiedla powinna być współorganizatorem działań dziejących się na Łazarzu w ramach Łazanki , ścisła współpraca odnośnie promocji
- seniorzy dostaną dodatkowe wsparcie merytoryczne w kontekście działania social mediów
- osoby, które do tej pory realizowały działania, zostaną uznane za mentorów, w 2021 skupimy się jak najwięcej na szkoleniu osób i realizowaniu inicjatyw. Liderzy lokalni zostaną opiekunami osób, które do tej pory nie realizowały małego grantu
- szkolenie “Od pomysłu do projektu” powinno zawierać jak najmniej formalności - więcej nacisku na metodologię projektową
- spotkania organizowane w ramach wsparcia finansowego przez Radę Osiedla powinny być dostępne dla wszystkich

6. Wnioski. Podsumowanie i zaplanowanie działań na 2021 rok.

Uważamy, że diagnoza zadziałała i była ona potrzebnym dokumentem w celu zweryfikowania potrzeb i zasobów Łazarza. Kilka inicjatyw zaproponowanych przez mieszkańców i mieszkanki było opartych właśnie na wnioskach z Diagnozy Dolnego Łazarza 2019 roku. Myślę, że rok 2020 był naprawdę mocnym rokiem zmian, nie tylko dla osób zamieszkujących na Łazarzu, aktywistów i aktywistek, działaczek społecznych i działaczy, ale i dla osób, które tym miejscem “zarządzają”. Rok 2020 dla Nas jako realizatorów był szczególnie trudny, z racji tego, że zostaliśmy zamrożeni na półtora miesiąca, co sprawiło że odebrano nam sprawczość, a nasza współpraca z miastem nie wydawała się być wcale oparta na zasadach partnerskich, a bardziej na formule wykonawstwa. Jako Mobilne Centrum Inicjatyw Lokalnych, działając w metodzie OSL z czterema jego komponentami, ten o aktywizacji i integracji wydały nam się najistotniejsze, szczególnie w czasach kiedy ludzie nie wiedzą co dalej się zadzieje i zostali uziemieni w domach. Po kilku spotkaniach, kiedy decyzja została podjęta, że możemy ponownie ruszyć z działaniami, przyszedł strach, czy damy radę. Program projektu na 2020 był bardzo ambitny, pełen działań nastawionych na zaspokojenie potrzeb mieszkańców, mieszkanek i osób mieszkających na Łazarzu, a one w tym momencie diametralnie się zmieniły. Z przysłowiowego szukania igły w stoku siana, co zmienić na dzielnicy, w ludziach, miejscach i akcjach, okazało się że nowe potrzeby, wymuszone przez warunki pandemiczne były trudne do zaspokojenia, w większości odpowiedzi padały prośby “niech już będzie normalnie”. Z filozoficznego punktu widzenia, trudno nam jako CILowi było zaspokoić tę potrzebę, staraliśmy się jak mogliśmy i korzystając z technologii “udawaliśmy”, że jest jak dawniej. Czuć było przeładowanie warsztatami i zajęciami online, jednak czuć też było, że ludzie bardzo chętnie się angażują wzajemną pomoc i wspólne działania. COVID-19 gdyby spojrzeć, teraz z perspektywy czasu na to wszystko, mocno zjednoczył ludzi, działając wspólnie przeciwko “wspólnemu wrogowi” ludzie się wspierali i nastąpiło jakieś poczucie wspólnotowości. W roku 2019 diagnoza Łazarza została przeprowadzona w sposób interdyscyplinarny, łącząc w sobie wiele metod działania i badania społeczności lokalnej, badając MIEJSCA, LUDZI I AKCJE. Poniżej aktualizacja tego co się wydarzyło na Łazarzu 2020.

MIEJSCA:

Trzeba wyraźnie zaznaczyć fakt, iż z ankiet i rozmów przeprowadzonych po raz kolejny na Łazarzu, przy okazji Parking Day “Coś się kończy się, coś się zaczyna” wynikało, że na najstarszej dzielnicy w Poznaniu jest coraz mniej rdzennych mieszkańców i mieszkank Łazarza. Powodem jest ogromny problem gentryfikacji, czyli remontowanie kamienic, podwyższanie czynszy i co za tym idzie wysiedlanie lokatorów do mieszkań socjalnych poza obręb dzielnicy. W roku 2021 w naszym programie na pewno będziemy poruszać ten problem i o nim rozmawiać głośno. Dane statystyczne z Urzędu Miasta zszokowały nawet samego urzędnika, przekazującego nam te informacje. Jako CIL Łazanka, chcemy reagować na to zjawisko i edukować ludzi i uświadamiać. Można zatem powiedzieć, że Łazarz, przeżywa ogromną zmianę, nie tylko w kontekście zabudowania, rozbudowywania i przekształcania wyglądu Rynku Łazarskiego, ale faktu iż ankietowani nie widzą ciekawych miejsca na Łazarzu i nie czują się z tym miejscem związani ani historią, ani tradycją, ani przestrzenią, która przekształca się diametralnie wypychając to co było do tej pory niekoniecznie ładne, ale znane. Sytuacja z mapą Łazarza wyraźnie to pokazuje, że osoby uzupełniające ankiety na zapytanie, o wskazanie ulubionego miejsca na Łazarzu na mapie, nie zorientowali się nawet, że to Łazarz. Potwierdziła się więc po raz kolejny sytuacja i wniosek nasuwa się jeden, Łazarz nie ma miejsc, gdzie ludzie mogliby spędzać czas, nadal jest sypialnią, w której się śpi, a życie toczy się w innych dzielnicach, bardziej atrakcyjniejszych pod kątem możliwości spędzania czasu wolnego. Najstarsi mieszkańcy (50 +) kojarzą, znają i rozpoznają Łazarz i doceniają każdą kolejną postawioną ławkę, ulubiona ławka znajduje się na Skwerze Eki z Małeki, a najczęściej wymieniana kamienica to Małeckiego 16. Mieszkańcy (30+) traktują Łazarz jak sypialnię nadal, a młodzi (18+) nie kojarzą dzielnicy na mapie, oraz nie potrafią wymienić miejsca, które lubią na Łazarzu.

Miejsca do tej pory odwiedzane przez mieszkańców wymienione w diagnozie 2019, czyli Ułan Browar, Grillownia, Nocny Targ Towarzyski (porównując czasy świetności, w roku 2020 to miejsce odwiedziło tylko 10%), Vandal, Pączuś i Kawusia, Vege Pizza, Próżność, Masz Babo Placek tak naprawdę umarły, ludzie przestali do nich przychodzić z racji obostrzeń pandemicznych, a ich jedynym miejscem spotkań były parki i zielone skwery (jeśli to było możliwe), a w większości czasu pozostawali w domach.

LUDZIE:

W programie 2020 roku w i CIL Łazanka był do zrealizowania “Babcia i Dziadek- czyli wywiad z najstarszymi mieszkańcami Łazarza”, niestety nie doszedł on do skutku, ponieważ:

- seniorzy to byli najbardziej narażoną na niebezpieczeństwo grupą przez pandemię COVID-19

- przeprowadzenie wywiadu online z seniorami było wyzwaniem technologicznym dla najstarszych
 - nie było też chęci, ani zgody wpuścić obcych do domów, a miejsc gdzie można się było spotkać było bardzo mało
 - warto też zaznaczyć, że w drugiej fali pandemii, osoby które miały przeprowadzać wywiad zachorowały, a rekonwalescencja trwała ok. 3 tygodni co znacznie opóźniało prace nad materiałem.
- Wniosek nasuwa się jeden pandemia mocno wpłynęła na ludzi i ich zachowania wobec drugiego człowieka i poczucie bezpieczeństwa, zdrowotnego ale i też takiego spokoju ducha. Z ankiet wynikało, że ludziom brakuje drugiego człowieka, ale jednocześnie się go boją, że brakuje rozruchu, Ci najbardziej aktywni mieli jednak możliwości zaangażować w grupy samopomocowe np. Widzialna ręka, albo Długi Stół Poznań - osoby angażowały się by móc po prostu wyjść z domu i doceniały fakt, że mogą to zrobić, a przy okazji pomóc.

Ankiety dotarły do przedstawicieli różnej maści, od kobiety która mieszkała na Łazarzu 60 lat, bo nowego właściciela kamienicy dopiero co kupionej, która jest właśnie remontowana i będzie wynajmowana nowym osobom, nowoprzybyłym. Pokazuje to jak różnorodne są perspektywy tego miejsca. Od 2018 roku Dolny Łazarz stracił najwięcej mieszkańców (ok. 64,2 % w skali 4 lat). ok. 102 osób na 1000 mieszkańców są beneficjentami opieki społecznej, a w roku 2019 wskaźnik bezrobocia był największy właśnie tutaj. Diagnoza św. Łazarza, jest jeszcze bardziej druzgocąca we wnioski.

Dynamika ludności od 2015 do 2019 jest na poziomie UWAGA ! 92,7 !, beneficjentów korzystających z opieki społecznej na 1000 mieszkańców jest 187 osób. Bezrobocie jest mniejsze i co ciekawe wzrosła znacznie ilość przedsiębiorców zakładających własne działalności gospodarcze. A więc przepaść między tym co się dzieje na Łazarzu kontekście warstwy społecznej jest dość skrajne i budzi nasz niepokój. Zjawisko wcześniej wymienionej gentryfikacji jest coraz bardziej poszerzające się, a mieszkańcy rdzenni, już nie mają wyboru, czy chcą mieszkać na Łazarzu czy nie, oni są wręcz zmuszeni do opuszczenia tego miejsca, ponieważ warunki finansowe i ich warunki ekonomiczne są zbyt ubogie na coraz to częściej rosnące diametralnie czynsze, opłaty, opłaty za parking itd. Łazarz staje się dzielnicą luksusowych samochodów, ginie jego dotychczasowy klimat, a co za tym idzie ludzie, bądź odwrotnie znikają z niego ludzie, a więc i jego dotychczasowy klimat. Kamienice wykupywane są remontowane i przekształcane na hotele i mieszkania do wynajęcia na krótki czas dla osób, które przyjeżdżają na Poznańskie Targi, bądź do pracy. Kolejnym takim aspektem ocierającym się o kontekst ludzki, jest fakt przebudowy Rynku Łazarskiego. Dotychczasowi wystawcy niestety tracą kolejne miejsce spotkań, miejsce gdzie czuli się dobrze. Łazarz zamienia się w miejsce, gdzie osoby dotąd będące stałym "elementem" Rynku Łazarskiego

oferującym cały swój dobytek za groszę po prostu nie będzie pasować do nowego, ładnego, świeżo postawionego kawałka (dość sporego) z betonu. Projekt tego miejsca wywołał ogromne, do teraz ciągnące się dyskusje, mające wymusić na Radzie Osiedla św. Łazarz, oraz osobach decydujących o ostatecznym wyglądzie odpowiedź na pytanie- czy to właśnie taki nowy wygląd Rynku Łazarskiego pasuje i jest dobry dla tej części miasta. Wnioski po np. Kampani Czysty Łazarz, w ramach której odbyło się kilka spotkań z ekspertami na temat smogu, dają odpowiedź, jasną i klarowną, że nie. Mieszkańcy i mieszkanki z powodów ekonomicznych i braku edukacji na temat palenia w piecu zmuszeni są do palenia wszystkim, co znacznie wpływa na poziom smogu, taka ilość betonu zaproponowana przez architekta jest niebezpieczna i nieprzemyślana. Smog w czasie lata, będzie znacznie się obniżał, a co za tym idzie będzie bliżej betonu, chodników i ludzi, trudno się będzie oddychać. W tym momencie mieszkańcy i mieszkanki Łazarza narzekają, że nie mają czym oddychać, a otwierając okno np. na ulicy Łukaszewicza, czy Potockiej trzeba liczyć się z brudem wchodzącym do mieszkania.

AKCJE:

Łazarz bardzo mocno się zmienia, w 2020 roku niestety nie możemy mówić o wielu akcjach tutaj dziejących się, co prawda było 12 inicjatyw, jakieś podrygi pikników (wszystko z ograniczoną frekwencją) ale jednak ludziom było mało, co jest absolutnie zrozumiałe. Jesteśmy obecnie w czasach gdzie stare, stary Łazarz umiera, następują narodziny nowych jakości i wartości na naszej dzielnicy. 2021 roku bardzo mocno wybrzmi to co jest dla ludzi ważne, a pandemia pokazała, że jest to prawo głosu, wyboru. Jako MCIL Łazanka, będziemy jeszcze mocniej współpracować z Radą Osiedla, by właśnie akcje typu "konsultacje społeczne" były mocniej nagłaśniane, by trafiły do większej liczby osób, chcemy poprzez takie sytuacje oddawać ludziom sprawczość. W tym roku nastąpiła zmiana, zmiana priorytetów mieszkańców i mieszanek. Kiedy w momencie przewartościowań w życiu, piknik i działania kulturowe zostały ograniczone, ludzie zaktywizowali się i angażowali w rozmowy online. Ogromną dyskusję wywołały symbole coraz częściej pojawiające się na na dolnej części Łazarza, czyli krzyże celtyckie, napisy "Biały Łazarz", symbole nacjonalizmu i faszyzmu oraz ataki na tle rasistowskim i ksenofobicznym. Widać było wyraźnie, podział osób na te którym symbolem nie przeszkadza, oraz na te które koniecznie chcą coś z tym zrobić. W odpowiedzi na te dyskusje jako CIL Łazanka, przeprowadziliśmy dyskusję z ekspertką i wyjaśniliśmy dlaczego naszym zdaniem, symbole są niebezpieczne i nie powinno się ich ignorować, szczególnie zachowania które za nimi idą. Uważam, że w 2021 roku, każdy z CILi powinien szeroko mówić o tym problemie.

Mobilne Centrum Inicjatyw Lokalnych powinno być źródłem informacji społecznej, staramy się poprzez swoje działania, ale i obserwacje, rozmowy być najbliżej ludzi tutaj mieszkających. Łazarz traci swoją tożsamość, traci mieszkańców. Chcemy na to reagować, poprzez edukację, aktywizację, integrację i kolejną diagnozę. Rok 2021 będzie rokiem wyzwań, przygotowań CIL do wygaszania, jednak wierzymy mocno, że proces ten będzie tylko co dla niektórych bolesny, jednak w konsekwencji bardzo refleksyjny. Wierzymy jednak, że CIL nawet jeśli zmieni swoją formę i zostanie wygaszony jako program realizowany przez Gabinet Prezydenta, nadal będzie funkcjonował jako wypracowana przez 4 lata relacja między mieszkańcami i mieszkańcami, Radą Osiedla, Partnerami a nami.

